

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania A. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 marca 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 września 2018 r., sygn. akt III AUa (...)

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 5 września 2018 r. uwzględnił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z 24 marca 2017 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie A. J. od decyzji pozwanego z 30 grudnia 2014 r., odmawiającej mu prawa do wcześniejszej emerytury wobec braku 15 lat pracy w szczególnych warunkach i braku 25 lat ogólnego stażu emerytalnego na dzień 1 stycznia 1999 r. Prócz zaliczenia do stażu ogólnego pracy w gospodarstwie rolnym spór dotyczył zaliczenia do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu pracy wnioskodawcy na stanowisku instruktora nauki jazdy, jako pracy nauczyciela w szczególnym charakterze.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie ma możliwości zaliczenia nauczycielowi do okresów pracy w szczególnym charakterze okresów pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca wykazał 11 lat, 8 miesięcy i 19 dni pracy w

szczególnych warunkach. Sporny okres zatrudnienia na stanowisku instruktora nauki jazdy – 4 lata, 10 miesięcy i 15 dni – nie może być zaliczony, nawet jeśli okres ten można byłoby uznać za pracę z § 15 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Staż pracy w szczególnych warunkach nie może ulec zwiększeniu poprzez uwzględnienie w nim jakichkolwiek okresów pracy w szczególnym charakterze, tak samo przy założeniu, że wnioskodawca posiada staż pracy nauczycielskiej (choć jest to i tak wątpliwe, ponieważ wnioskodawca nie był wynagradzany według zasad określonych w Karcie Nauczyciela) nie można byłoby go zwiększyć okresem pracy w szczególnych warunkach.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p. „albowiem w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana tak funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu, których założenia i istota zostały wyjaśnione w uchwałach (7) Sądu Najwyższego – mających moc zasad prawnych – z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 i z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07”. Uzasadniając wniosek podano, że konieczne jest rozważenie następujących kwestii: „1) czy art. 32 oraz art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS stanowią samoistną podstawę prawną do nabycia emerytury?; 2) czy w świetle § 15 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) przy ustalaniu okresów zatrudnienia warunkujących nabycie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym jest możliwe zaliczenie okresu pracy w szczególnym charakterze nauczyciela do okresów pracy w szczególnych warunkach”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Samo odwołanie się do uchwał Sądu Najwyższego w sprawach III CZP 59/98 i III CZP 49/07 nie jest wystarczające do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Skoro punktem odniesienia dla podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) są konkretne przepisy prawa, to tym bardziej wymagane jest to w szczególnej podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, co oznacza, że nie zastępują podstawy przedsądu ani jej uzasadnienia. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powinien więc samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać naruszenie prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wniosek tego nie czyni. Wskazane uchwały Sądu Najwyższego dotyczą zagadnień proceduralnych i dlatego dopiero zarzut naruszenia konkretnych przepisów prawa procesowego otwierałby rozważania, czy nie została zrealizowana funkcja rozpoznawcza i kontrolna Sądu Apelacyjnego, czyli zatem dopiero w świetle określonych zarzutów procesowych zawartych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania można byłoby ocenić czy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Brak jest tego we wniosku.

Krótkie uzasadnienie wniosku sprowadza się do przywołania przepisów prawa materialnego, czyli art. 32 oraz art. 184 ustawy emerytalnej i sformułowania ogólnej kwestii czy przepisy te stanowią samoistną podstawę prawną do nabycia emerytury. Również zbyt ogólne jest przywołanie § 15 i § 4 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. i pytanie czy przy ustaleniu okresów zatrudnienia warunkujących nabycie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym jest możliwe zaliczenie okresu pracy nauczyciela w szczególnym charakterze do okresów pracy w szczególnych warunkach.

Kwestia czy do pracy w szczególnych warunkach, która uprawnia do wcześniejszej emerytury można zaliczyć pracę nauczyciela, która jest pracą w szczególnym charakterze nie jest nowa w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Zgodna jest wykładnia stwierdzająca, że takie zaliczenie nie jest możliwe. Sąd Apelacyjny oparł wyrok na prawidłowej wykładni prawa.

Praca w szczególnym charakterze (nauczycielska) nie może być doliczana do okresu pracy w warunkach szczególnych. Okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach nie sumuje się z okresem zatrudnienia w szczególnym charakterze (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 listopada 2015 r., I UK 509/14 i powołany w nim wyrok z 6 września 2012 r., II UK 44/12). Nie istnieje bowiem pojęcie "emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze", która przysługiwałaby przy łącznym uwzględnieniu (doliczeniu) każdego z tak określonych okresów pracy, lecz emerytura przysługuje z tytułu wykonywania konkretnego zatrudnienia, ujętego oddzielnie w odpowiednich wykazach (stanowiących załącznik do rozporządzenia) lub w § 9-15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez konkretny okres w nich przewidziany. Osoby wykonujące pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A nabywają prawo do emerytury, jeżeli osiągnęły wiek 60 lat (mężczyźni) oraz mają wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1), natomiast nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z 1982 r. Karta Nauczyciela, określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do pierwszej kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 z tytułu pracy w szczególnym charakterze (wyrok z 11 kwietnia 2007 r., I UK 306/06, LEX nr 470005). Kwestia ewentualnego doliczania prac w szczególnych warunkach do pracy w szczególnym charakterze została rozstrzygnięta (negatywnie) także w uchwale Sądu Najwyższego z 29 września 2005 r., II UZP 10/05 (OSNP 2006 nr 1-2, poz. 21), przyjmującej brak możliwości sumowania i jednoczesnego zaliczania okresów pracy w szczególnych warunkach do okresów pracy w szczególnym charakterze nauczyciela, oraz w wyroku z 18 stycznia 2005 r., II UK 137/04 (OSNP 2005 nr 15, poz. 234, z aprobowaną glosą M. Zielenieckiego, Gdańskie Studia Prawnicze 2006 Nr 1, poz. 20).

Wobec powyższej wykładni, która jedynie potwierdza zasadność wyroku objętego skargą, można jedynie dodatkowo zauważyć, że nie każda praca

instruktora nauki jazdy może być kwalifikowana jako praca nauczyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 października 2012 r., I UK 169/12).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).